

Úcta k predchodcom je súčasťou úcty k sebe samým (Životné jubileum VOJTECHA ČELKA)

„V Rumburku, kde som strávil dvanásť rokov, som si neraz kládol otázku, prečo sa my Slováci tak rýchlo asimilujeme. Nevytýkam nikomu, kto žije v českých krajoch, keď hovorí po česky, nechce byť nápadný. Národnosť sa neprejavuje v tom, že neustále na seba upozorňujeme. Ale vadí mi, keď si niektorí o sebe myslia, že nikto nevie, že sú Slováci a snažia sa na to zabudnúť. O každom sa to vie, darmo by to zakrýval. A skôr berú vážne človeka, ktorý vie odkiaľ a kam patrí, ako takého, ktorý sa neustále prispôbuje a otáča ako kohút na kostolnej veži a pritom stráca svoju identitu. Asi žiadnu nemal. Vadí mi nezaujem o ďalšie sledovanie slovenského života, kultúry a spoločnosti, ved' i slovenskosť je obohatením českej spoločnosti.“

Znie to možno neuveriteľne, ale agilný historik, publicista, organizátor kultúrno-spoločenských a vedeckých podujatí PhDr. Vojtech Čelko, autor citovných slov, sa 26. júla 2021 v dobrej fyzickej aj psychickej kondícii dožil sedemdesiat päťky. Vždy vynikal fascinujúcou pamäťou, neobyčajným zmyslom pre detail, darom oslovit' a zaujať poslucháča aj čitateľa obdivuhodnou škálou vedomostí, faktov a súvislostí. Tak ako uvedené zretele patria neodmysliteľne k jeho charismatickej osobnosti, tak on už celé decénia neodmysliteľne patrí do slovenského, respektíve česko-slovenského kultúrneho a spoločenského diania.

ERUDOVANÉ TEXTY

Bratislavský rodák Vojtech Čelko je dlhodobo výrazným protagonistom širokospektrálneho slovenského života v Českej republike. V rámci svojej vedecko-výskumnej činnosti sa systematicky venuje stredoeurópskym kultúrnym dejinám, problematike česko-slovenských vzťahov a tematike slovenského demokratického exilu. Oprávnené možno konštatovať, že zásadne prispel k dôstojnému návratu reprezentantov protifašistickej rezistencie, Demokratickej strany a následne pofebruárových exulantov do kontextu moderných slovenských dejín a spoločenského diskurzu. Dôležitým rozmerom Čelkovej publicistiky je erudovaná reflexia pulzovania slovenského diania v Prahe, na ktorom roky rokúce aktívne participoval. Tento zreteľ sa logicky premietol aj do obsahu, ducha a atmosféry mnohých jubilančných textov. Vyžaruje z nich dôkladná i dôverná znalosť opisovaného milieua, autenticita, životný pohľad, jemný humor aj osobnostný šarm, nehovoriac už o funkčnom zakomponovaní rôznych historických reminiscencií a objavných súvislostí.

Pri pohľade do Čelkovho ne všedného životného príbehu okrem iného zisťujeme, že v Prahe vyštudoval kombináciu dejepisu – hindčina. Vzápätí študoval postgraduálne v Historickom, respektíve Orientálnom ústave ČSAV. V roku 1971 ho po previerke

vylúčili z KSČ, istý čas bol nezamestnaný, neskôr v závode Prago-car požičiaval automobily, pracoval ako samostatný prevádzkový účtovník a archivár. Dvanásť rokov viedol Mestské múzeum v Rumburku, v rokoch 1990 až 1993 pôsobil ako riaditeľ Domu slovenskej kultúry v Prahe. Od roku 1994 až do odchodu na zaslúžený odpočinok (2008) bol vedeckým pracovníkom Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd ČR. Ako predseda Spoločnosti generála M. R. Štefánika v Českej republike a tajomník českej časti Česko-slovenskej komisie historikov významne prispel k prehĺbeniu poznatkov a obojstranne prospešnej kooperácii medzi odborníkmi z oboch brehov rieky Moravy.

ZO VŠETKÝCH STRÁN

Priestorové dôvody neumožňujú vymenovať všetky fundované štúdiá a knižné tituly, ktoré nesú jubilančnú autorskú pečat'. Jedno zaujímavé dielo však spomenieme. Ide o publikáciu *Zo všetkých strán* (Praha, 2011), ktorá je výberom z Čelkových textov pôvodne uverejnených na stránkach novín, časopisov a zborníkov v časovom úseku ohraničenom rokmi 1973 – 2010 (štúdie, recenzie, spomienky, jubilejné články, nekrológy, glosy, eseje, úvahy, publicistické texty, rozhovory a iné). Zvlášť treba z môjho pohľadu oceniť príspevky, ktorými Čelko reflektuje život a dielo svojich kolegov, priateľov a spolupracovníkov. Tieto precízne spracované biografické medailóny sú hodnotným vkladom do komplexného osvetľovania a sumarizovania všestrannej činnosti viacerých osobností slovenského pôvodu, o ktorých sa na Slovensku, žiaľ, hovorí a píše len veľmi sporadicky (Dušan Pálka, Jozef Havaš, Soňa Kresáková, Peter Toperczer, Božena Fuková, Peter Poldauf a iní). Základnú faktografickú líniu textov harmonicky dopĺňajú aj umocňujú Čelkove privátne zážitky s týmito ľuďmi, reminiscencie či odkazy na rôzne historické a spoločenské udalosti. Vo finálnom tvare ide o ucelené osobnostné portréty, ktoré sa dobre čítajú a zároveň ponúkajú rôzne prekvapivé momenty, objavné súvislosti i zaujímavé postrehy.

REŠPEKT K TRADÍCIÁM

Na jednom mieste spomenutej knižky *Zo všetkých strán* (ide o rozhovor s ním) Čelko priznáva, že nemá „*nijakú zvláštnu životnú filozofiu. Snažím sa byť súdny. Dokážem oceniť vzdelanie a rozhľad, vytrvalosť v úsilí ísť za svojím cieľom. Imponuje mi altruizmus, veľmi si cením lojalitu, odvahu, rešpekt k tradíciám a trvalým hodnotám. Úcta k našim predchodcom je súčasťou úcty k sebe samým... Vážim si svoj čas, a preto aj uvažujem, do čoho idem, či mi to stojí za to. Hovorím si, že je tu aj ďalšia generácia, ktorá by mala prevziať štafetu*“.

Vždy galantný, elegantný, žičlivý a ústretový Vojtech Čelko svojím curriculum vitae, tvorbou, konaním, postojmi a správaním naplňa mierou vrchovatou obsah vlastných slov. Kto ho mal príležitosť bližšie spoznať, dobre vie, čo má pisateľ týchto riadkov na mysli.

Ad multos annos, milý náš jubilant, vzácny kolega a priateľ!

Peter Cabada

Foto: zdroj internet